

Частина перша
КИЇВЩИНА
НА БЕРЕГАХ ТАРГАНУ І РОСИ
ВОЛОДАРСЬКИЙ РАЙОН

Герб і прапор району.

Закінчується січень 2011 року.

На початку місяця з допомогою внука Кості та книги для «чайників», на подарованому внуком Вадимом вже не першої свіжості комп'ютері, з прикупленими до нього різними «прибамбасами», - як говорив герой відомого фільму, пройшовши життєвий шлях із семидесятишестирічним відрізком, - сів за комп'ютер.

У далекі нелегкі післявоєнні роки дитинства і юності мені не могло спасти на думку, що буде така техніка. Напевне, не одному мені. Не потрібно ні чорнила в чорнильниці-нерозливайці (внуки не знають, що це таке), ні дерев'яної ручки з пером, ні шарикової, ні друкарської машинки, нічого цього не потрібно.

Сиди й пиши, точніше, набирай текст, і на екрані монітора відтвориться все, про що бажаєш написати, про що пам'ятаєш. Шкода, що не робив записів, як багато деяких моїх знайомих, які записували враження і події про кожен день, вели щоденники. Але тепер нарікати пізно, як говорять - потяг пішов і вже дуже далеко, не видно, наздоганяти немає рації, не наздоженеш. Залишилося в пам'яті бачене, зроблене, пережите. Кажуть, що поживемо - побачимо. Доживемо - дізнаємося. Виживемо - врахуємо. Так і я, пишу про те, що бачив, що пережив, про що дізнався, враховуючи обставини минулого й сьогодення. З перервами на різні справи поволі друкую - пишу. Не вірте, коли вам говорять, що як вийдете на пенсію - то буде багато вільного часу і тоді надолужите прогаяне.

Ні, так не буде, - буде все по-іншому. А часу для улюбленої справи не вистачатиме, як завжди, тільки дні, місяці й роки пролітатимуть набагато швидше. Життя одноманітне і разом з тим барвисте. Воно дивовижне, непередбачуване. Буває радісним і сумним, з терпкою гіркотою, і приємно солодким, але дивовижним і цікавим.

Майбутнє тривожить нас, а минуле - тримає. Тримає спогадами про пережите і зроблене.

Тому, враховуючи немалий життєвий досвід, раджу вести щоденник і записувати враження про кожний день. Буде цікава книга спогадів, принаймні для себе і близьких. «Поблукавши» в інтернетній павутині і начитавшись усього, чого переважно не варто було читати, сідаю, щоб написати декілька рядків. Напевне, це сказано дуже гучно, але щось намагаюся написати. Рятую те, що ще пам'ятаю, що було протягом семидесяти років, що вкарбувалося в дитячу пам'ять і збереглося, немов це відбувалося вчора. Спостерігаю, як сьогодні «люблять читати» внуки і правнуки. Можливо, і не цікаво буде їм, про що пишу - тому надія на те, що колись комп'ютер нового покоління чи якась приставка до нього прочитає, якщо захочуть слухати, про що написав дід-пенсіонер, котрого недолюблюють за прямолінійність, принциповість, відвертість і прискіпливість до всього, - Олександр Васильович Климов.

Спонукало мене на це і те, що ні діти, ні внуки не знають, у яких умовах проходило дитинство батьків, дідів - не говорячи про прапрадідів. Життя було таким, що не знаходилося часу про це розпитувати і розповідати, а можливо, і середовище, в якому росли і жили, не створювало умов для цього. Тепер запізно про це говорити, минулого не повернути.

Причин було надто багато. Не буду заглиблюватися. Те ж саме спостерігається, на превеликий жаль, і сьогодні. Не знаходимо часу, щоб поговорити про справи сьогодення, посперечатися в оцінці побаченого чи почутого по телевізору. Посперечатися, а не посваритися. Щоб посваритися, часу багато не потрібно.

Про театр, кіно, прочитану книгу й розмови немає. Усі зайняті, немає часу. Ділові. А знаєте, як говорили древні про тих, у кого немає часу? Отож-то...

Розуміємо, знаємо, що і у великих, знаменитих людей, котрі

робили відкриття, створювали неперевершені полотна, писали неоціненні романи, у добі було стільки ж годин, як і у нас - двадцять чотири.

Я не зробив того, що потрібно було б зробити, коли була можливість: заглянути в архіви, послухати розповідь батьків, діда чи бабусі, односельців. Не зробив. Шкода. Не поправиш. Як мовиться, дорога ложка до обіду. Краще не скажеш.

Діти і внуки не дуже хочуть слухати про наше минуле, пройдене і пережите. Складається враження, що інколи і не вірять, коли розповідаєш. Звичайно, в такому потоці інформації чимало надуманого, перекрученого і виданого за правду, сказаного для вигоди окремих, сказаного, щоб відмити себе і своїх ближніх від бруду, густо наколоченого, в який вимазалися й самі. Звернути на те, що в цьому винні інші. Сьогодні важко вибрати - кого і про що слухати. Кажуть, що найгірша брехня - це перекручена правда. Прикро, що брехня гріє душу. А правда - очі коле, тому більше слухаємо брехню. Коли ж навчимося розпізнавати, де брехня, а де правда? Напевне, не скоро.

Для того, щоб уміти слухати - потрібно багато знати, бачити, відзначатися умінням і працьовитістю. Не всьому, що чує, довіряйтеся. Пам'ятайте мудрість, що істина лежить посередині. Але до батьків і дідів, матерів і бабусь варто дослухатися. Вони бачили, пережили більше. От тому і кажуть розумні люди, що краще раз побачити, ніж десятки разів почути. Що бачиш -реальне, матеріальне. А те що чуєш - звук...

Я належу до старшого покоління, можливо, мої погляди на сьогоднішнє дещо різняться. Можливо. Погоджуюсь. Але коли мені переповідають про те, що я сам бачив і пережив, посилаючись на інформацію від «когось», звісно, перекручуючи факти, події і результати зробленого, стає образливо й боляче. Найдоцільнішим було б зрозуміти й усвідомити, що ми, старше покоління, росли і жили, коли будувалася нова держава на фундаменті усталеного менталітету, нашої багатовікової історії, на традиціях й ідеологічних засадах, притаманних нашому суспільству. І в якому, зважте, оточенні зовнішньому?

Ми жили надією на краще. Була надія, була віра, була стабільність. А це головне. Це варто цінувати, берегти і намагатися робити так, щоб у кожного була віра і впевненість у завтрашньому

дні. Важко жити без віри. Без переконання, що масштаби здійсненого нами - справді вагомі. На жаль, дехто не здатний оцінити і збагнути результати зробленого за короткий час. А що маємо сьогодні?

Працюючи над спогадами, багато переглянув історичних довідок і використав їх для того, щоб той, хто читатиме мої спогади, зміг більш глибоко і ширше зрозуміти, відчуту ту атмосферу, в якій ми жили, де і з ким спілкувалися, які долали труднощі, як нам чувається на схилі літ.

Пишу про все, що залишилося в пам'яті з дитячих років і по сьогоднішній день, пригадуючи і те, як жили, як заробляли на хліб-сіль наші діди й прапрадіди. Передаю бачене і пережите так, як я його бачив, розумів і розумію, як насправді було на той період життя. Звісно, у кожного свої погляди, своє бачення, своя оцінка минулого і сьогоднішнього. Я не виняток...

Розділ 1. НАДРОСІВКА

Мальовниче невелике село Надросівка розкинулося на лівому березі також невеликої річечки Тарган, що несла повільно свої води, перешіптуючись з лозами та очеретами, тихо і довірливо розповідаючи їм про сиву давнину, як колись вона була глибокою, широкою і повноводною.

Береги прислухалися до тієї розмови й передавали почуте лукам, полям і лісам. А ті, заколихані вітром, передавали все це далі - аж за гори і моря. І так - упродовж багатьох років. Тож і дійшла до нас

Тарган – річка мого дитинства. Фото автора.